

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.

Pe jumătate an 10 "

Pe 1 lună 2 "

..-ri de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară: 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Legende politice.

În politică, ca și în poezie, se nasc unele legende, adică credințe pornite mai mult din fantazie, decât din realitatea lucrurilor. Aceste legende prind rădăcină în straturile de jos ale poporului, se perpetuiază din tată în fiu și trebuie să-și facă cursul lor, până ce vremea cu experiențele ei le desminte.

În special Ungaria este un tărâm foarte prielnic pentru legende politice. Aici nu numai poporul contribuie la nașterea lor, ci însuși politicianul de profesie, omul presupus cu mintea întreagă și coaptă, este acela care samănă gogorițe, ațâță fantazia și leagă opinia publică în povești și visări.

Dar' nu despre legende unguerești voim să vorbim de data asta, nu despre îngrijitoarea lor manie de a născoci fel și fel de mijloace pentru a se amăgi pe sine și a amăgi poporul, căruia i-se vorbește de o viitoare mare împărăție unguerească. Ne vine în minte o legendă hrănită și astăzi încă de poporul nostru român, o legendă născută în vremuri de restriște, când în Munții apuseni sună tulnicul de apărare al lui Iancu, iar în văile Ardealului curgea sângele pentru libertate.

Pe acele grele vremuri vrăjmășia între neamurile acestei țeri era cel puțin așa de mare ca astăzi. Rănirile și ingenunchările reciproce nu mai încetau. Norocul biruinței trecea dela unii la alții, dar' nimeni nu se putea face stăpân pe situație, nici poporul răsvrătit, nici oastea lui Kossuth și nici împăratul. Și s'a chemat atunci o putere străină să facă ordine și au venit un potop de Ruși iubitori de țuică și de femei și prin numărul lor cel mare au înăbușit glasul fioros al armelor.

De atunci datează în poporul nostru o legendă, care, de altfel, era foarte firească să se nască, deoarece pentru fapta lor și pentru religia lor Rușii și-au cucerit încrederea țărânilor române.

Se crede anume că acei Ruși, cari la Sighișoara au făcut marele măcel în unghurime, acei urmași ai generalului Scariatin vor mai veni în momentele de grea cumpănă, pentru a sluji, ca și odinioară, pe împăratul, a pune capăt poftelor de mărire ale stăpânirii ungare și a înlezni străduințele române. Și astăzi se mai găsesc bătrâni, cari privind cu multă neîncredere la sfârșitul tinerei generații, par'că așteaptă din moment în moment să vadă sulitele căzăcești prin pasurile Carpaților dinspre Bucovina și Moldova.

Ce așteptare zădarnică și câtă erezie în legenda aceasta! Ce grozave schimbări s'au făcut de atunci și la noi și la presupușii noștri salvatori din 1848!

Au venit pentru ei vremuri de grea încercare, când ceea ce făcuse ei odinioară pentru noi — vai, și făcuseră așa de puțin! — li s'a plătit cu vârf și îndesat: oastea română, cu marele ei căpitan Carol I a sal-

vat țara și oastea rusească de o catastrofă rușinoasă.

Au venit anii de continue răscoli țărănești, de atentate și asasinări, de războaie umiltoare în orient. Și după atâtea sleiri de forțe și revoluții de felurite chipuri, iată țara cea mai uriașă ca un rânit de moarte, care cere ajutorul de aproapele.

Astăzi armata rusească departe de a se gândi la ocrotirea obijduitelor popoare din alte țări, se pune ea singură sub ocrotirea altora. S'a întâmplat ceea ce nu se putea presupune înainte cu câte-va decenii: s'a tipărit știrea într'unul din cele mai demne de credință ziare rusești, că dacă stările de astăzi nu vor lua sfârșit, Rusia va cere Germaniei și Austro-Ungariei ca să trimită armată pe pământul ei, ca să potolească pe răsvrățiți. În loc de a veni ei la noi, e vorba deci să mergem noi la dânșii, noi, nepoții lui Iancu și Balint și chiar aceia ai lui Bem, pentru a face liniște între cazaci.

Se poate deci o mai drastică desmințire a absurdei legende despre venirea Rușilor?..

A trebuit deci să treacă atâtea decenii pentruca una din cele mai naive povești politice să se distrugă de sine și cel din urmă țaran român să se convingă, că a fost victima unei credințe deșarte.

Întâmplarea poate servi și de învățătură pentru viitor: în politică legende și visările sunt o primejdie, căci îndepărtează tot deuna dela înțelegerea stării reale și a intereselor practice.

Alegerea din Arad și «Népszava». Organul social-democrat din Budapesta «Népszava» în vre-o trei numeri de-arândul ocupându-se cu alegerea din Arad, ne atacă pe noi Români, pentru că nu ne-am dat voturile pe candidatul «democrat» dr. Fényes Samu. Nu voim să intrăm în polemie cu «Népszava», mai ales pentru că cu regret trebuie să constatăm, că în afacerea aceasta este hotărât de reacredință.

Redactorul acestei foi li-a arătat într'o epistolă rostul atitudinii Românilor la alegerea din Arad, totuși, scrișoarea aceasta n-o publică și-și reînnoesc atacurile în alți doi numeri, continuând a pune fals teza: că noi n-am ales un opozant, (pe Fényes) ci pe un om de al guvernului (pe Müller.) Monopolizând apoi pe seama ei și alui Fényes democratismul, ne prezintă pe noi ca pe anti-democrați, cari ne știm da mâna cu șovinistii, când e vorba de a lua atitudine într'o chestie împotriva democratismului.

Insinuațiuni de felul acesteia, n-au nici o nevoie de a fi desmințite, sunt atât de absurde.

Regretăm însă că «Népszava» se pretează și la asemenea absurdități, pentru a-i da satisfacție lui Fényes, de care așa se pare că se lasă influențată în afacerea aceasta, și care, nu știm e social-democrat ori vâzsonyist, precum pe moment nu știm dacă chiar «Népszava» nu a devenit organul lui Vâzsonyi-Fényes, judecând după zelul cum îi susține.

Noi rămânem însă și pe mai departe convinși, că chiar și ideea democratică am servit-o mai bine, procedând așa cum am procedat, încredințându-ne unui om pe care-l cunoaștem și nu unui om, care cea mai bună recomandare ce ne-a putut aduce, a fost cea dela Vâzsonyi, despre care am ști arăta ce păreri avea chiar «Népszava», nu mai mult decât înainte cu jumătate de an.

Satele noastre.

(*) În numărul din urmă »*Revista Românească*« dela Iași publică din pana dlui C. Stere, profesor universitar, *impresii dela Săliște*. L'a surprins ceea ce a văzut acolo.

Cu drept cuvânt.

Avem adică noi Români din statul ungar sate și mai mari și mai bogate de cât Săliștea, dar populație mai harnică, mai frumoasă și mai sănătoasă nu avem! Cu drept cuvânt dl Stere îi zice *mărgăritarul* Ardealului.

Banca locală de acolo dispune de un milion și jumătate *depuneri*, agoniseala Săliștenilor; din profit dă *jumătate* pentru *binefaceri*, pe lângă că are un *fond* (ce crește mereu) *de binefacere* de peste 50.000, iar *fondul spitalului public* are peste 20.000.

Școalele Săliștei (cu 10 învățători) sunt adevărate palate; copiii umblă toți la școală. În sat sunt 130 familii de meseriași; are societăți: a meseriașilor, de lectură, economică (grădină), de înfrumusețare a satului, de cântări, de înmormântare; și-a făcut cuptor de uscat poamele, tovărășie de valorat laptele...

Toate acestea le-au făcut niște Români, cari *nu au pământ de arat* nici cât au 2 până 3 țerani mai cu stare din Șiria ori Pecica (comitatul Aradului).

Niște Români, cari însă din vremuri îndepărtate s'au distins ca luptători naționali. La 1774 s'au sculat cu parul și au luat la goană oștirea adusă de Sași asupra lor pentru a-i sili să subscrie contractul ce-i făcea robi ai Sașilor, iar familia Comșa se poate mândri că deja la 1570 dase din sîmul ei un primar, pe Coman Comșa, care luptă pentru interesele satului împotriva Sașilor. Tot așa familiile Roman, Cristea și altele... Cu un cuvânt: Săliștenii au un trecut glorios, strămoși de cari se pot mândri...

Dar nici strănepoții nu se lasă mai pe jos.

În viața politică națională își ia pe dea întregul parte. La mărețele conferințe naționale dintre 1890—1894 ei au dat contingentul cel mai mare. În delegația cu Memorandumul, apoi la procesul Memorandumului, Săliștenii au fost în frunte. La alegerile dietale dela 1905 și 1906 *nu s'a găsit în cercul Săliștei Român, care să voteze cu străin*, ci toți au dat votul lor doctorului Nicolae Comșa.

Și toți din sat, cărturari și țărani, trăiesc ca frați.

Bunul lor simț și hărnicia lor este o podoabă și bogăție națională... Ei fac comerț prin tot Ardealul și unde își deschide prăvălie un Seliștean, d'acolo Jidovul e silit să plece. Sunt antreprenori de păduri, arendași de moșii fără pereche. Și lucrează toți, bătrâni și tineri, bogați și săraci. Tatăl lui dr. N. Comșa (fostul deputat), deși om cu stare și bătrân, are 83 ani, se duce cât e

vara, la câmp și pădure, călare, căci picioarele »nu-l prea slujesc«. Petru Bucur Comșa, negustor bogat, și-a dat feciorul la comerț, în loc de a-l face te miri ce »domn«. Dar ce comerciant este Ionel Comșa? Nu-i găsim pereche decât cel mult în România, unde comerciantul milionar Marinescu-Bragadiru, după ce fiul său a isprăvit gimnasiul l-a dat în Belgia, să învețe comerț. Așa și Ionel Comșa, e tinăr cu 8 clase, cu studii înalte comerciale din Viena... A stat însă doi ani la teighea, într-o mare prăvălie săsească din Sibiu, după ce fusese pe la școli înalte în străinătate. Numai după acestea tatăl său l-a adus în propria prăvălie.

Cine s'ar încumeta să tăgăduiască cuminența unor astfel de Selișteni? Cine nu știe că în alte părți pușinii negustori, pe cari îi avem, vor cu ori ce preț, chiar ruinându-se pe sine, să facă din fiii lor — domni, advocați, profesori ori doctori, par'că titlul de »doctor« te-ar face domn, iar nu învățătura și bogăția!

Și cine s'ar încumeta să tragă la îndoială că mult ar propăși neamul românesc dacă cel puțin în satele mai frumoase s'ar găsi câte un negustor ca Ionel Comșa dela Seliște... Iar în Seliște vărul său Nicolae Comșa e tot așa de tinăr și cult comerciant...

Se înțelege că în astfel de sat e numai viață românească. Meseriași ori comercianți străini nu se pot încuibă, iar pușinii slujbași de stat (dela judecătorie și postă) trebuie să se dea după păr... Numai tabla dela marginea satului e unguerească.

Așa ar putea să fie toate satele noastre. Numai carte să învețe Românii.

Bine informați. »Gazeta Transilvaniei« în Nrul 161 continuând a trage concluzii fatale din chestia alegerii din Arad, scrie undeva:

»La alegerea din Arad de azi săptămâna s'au bătut între ei doi, kossuthiști, colțatul Barabás (?) cu independistul Müller...«

...și dai nainte, informați în chipul acesta nu se poate mai temeinic cu articole chilometrice, cari bun e Dumnezeu, de se vor sfârși colo pela Crăciun.

Dar altfel cum și-ar împlini »Gazeta« rolul ei de »opozantă« bine înțeles, nu atât a guvernului cât a celor ce, combat guvernul și mai au calitatea de a fi și Români!

Deputatul Vasile Goldiș între alegători. Deputatul Radnei, dl Vasile Goldiș, a petrecut ziua de ieri, Duminecă între alegătorii săi din comunele Căpruța, Dumbrăvița, Groși. Deputatul a fost primit cu multă însuflețire de alegătorii săi, cu cari s'a întreținut în fiecare comună mai multe ciasuri.

Logică unguerească. Foile unguerești din America — după cum spune »Românul« scriu cu înverșunare contra Românilor de acolo, de oarece la sfințirea petrii fundamentale a bisericii n'au invitat societățile unguerești, ci sub steaguri naționale ș'au sărbătorit numai singuri aceasta zi măreață pentru ei.

Ungurii vreau că Românii din Transilvania emigrați în America să folosească numai steaguri unguerești.

Iar, pentru-ce n'au fost invitați și ei la sfințire ne-o spune însuși »Românul«:

n'am voit să vedem bătăi unguerești cum au ei la toate ocaziunile, când sunt adunați într'un loc, cum făcură și la Sorăin unde au fost sparte capetele la 20 de Unguri sub steag național«.

Răspuns lămurit.

Analfabeții. »Budapesti Hirlap« într'un articol din urmă se ocupă cu analfabeții din patria noastră. Arată cât de mare este numărul celor ce nu știu scrie și citi. Face un proiect de lege, care dacă ar fi pus în practică, s'ar putea ușor reduce numărul analfabeților. În proiectul acesta între altele spune, că cel ce nu știe citi și scrie să nu poată ezercita nici un drept politic.

Va să zică să ne întoarcem iarăși la iobăgie.

Reprezentanță comunală disolvată. Am amintit în numărul trecut, că reprezentanța comunală slovacă din Bresova a negat subscrierea socoților comunale deoarece au fost făcute în limba maghiară. Aveau dreptul să protesteze.

Vine însă guvernul cel mai constituțional, cel mai drept și cel mai liberal și face dreptate. Disolvă reprezentanța comunală. Adevărat act de dreptate.

Din România.

M. Sa regele a binevoit să acorde medalia jubilară tuturor expozanților din țară și străini.

Moartea d-nei Irena N. Ghica. Vineri la oarele 9.30 a încetat din viață la Florești, d-na Irena N. Ghica, fiica mai mare a d-nei și dlui Gh. Gr. Cantacuzino, președinte al conziliului, și soție a dlui N. Ghica, deputat fost secretar al ministrului de externe.

Asupra ultimelor momente ale distinsei defuncte aflăm următoarele:

Cu toate că alaltăieri se observase oare-care îmbunătățire — temperatura scăzuse aproape de cea normală — eri medicii au observat o întorsătură nefavorabilă în mersul boalei. Temperatura s'a ridicat din nou, și, cu toate îngrijirile cele mai devotate, d-na Irena N. Ghica a încetat din viață.

Imediat s'a ridicat drapelul negru la castelul din Florești și la »Leagănul sf. Ecatarina« dela șosea, a cărui întemeiere se datorește defunctei.

Pretutindeni, vestea aceasta tristă a fost primită cu mâhnire, căci d-na Ghica se bucură de cele mai mari simpatii.

Familia Gh. Gr. Cantacuzino și d. N. Ghica primesc neconținut telegrame de condolență, din țară și străinătate.

Revista l'Europe Orientale publică știrea că la 15 August se va întruni la Sofia primul congres studentesc la care vor lua parte delegați studentești din următoarele state; Croația, Sârbia, Bulgaria și România.

E vorba ca la toamnă să se țină în capitală un congres al podgorenilor și al angroștilor de vinuri. Chestiunile ce se vor discuta în acest congres, sunt două: întâi reducerea taxelor asupra vinului, și al doilea întocmirea unui proiect de lege contra falsificatorilor de vinuri.

Duminecă fiind ziua onomastică a A. S. R. principesa Maria, consiliul de ministrii a trimis la castelul Pelișor o călduroasă telegramă de felicitare.

Lăcustele cari își făcuseră apariția în delta Dunării, au fost distruse complet.

Comercianții din Brăila, în număr de peste 100, au trimis o petiție direcțiunii generale a telegrafelor și poștelor, cerând instalarea unui fir telefonic special între Brăila și Sulina.

Săptămâna trecută a început pe piața Romană, la intersecțiunea bulevardului Colței cu strada Romană, lucrările pentru ridicarea monumentului lui Lascar Catargiu.

Inaugurarea monumentului se va face la toamnă, probabil după deschiderea corpurilor legiuitoare.

Știri dela expoziție.

În zilele trecute au vizitat expoziția mai multe grupuri compacte formate din lucrători și lucrătoare ale Regiei Monopolurilor statului.

În total au fost 346 persoane. Ceeace e de o mare importanță e faptul că directorul Regiei Monopolurilor statului e primul care a pus toată activitatea sa în senzul ca lucrătorii să viziteze toți expoziția se înțelege că reducerea taxei de intrare a fost foarte însemnată.

E de dorit ca toate persoanele cari au sub mână lor lucrători numeroși să-i adune în grup spre a vizita expoziția căci reducerea taxei e cât se poate de mare.

Deputați naționali la expoziție. Cetim într'un ziar de dincolo: O știre particulară din Budapesta anunță că toți deputații naționaliști români, slovaci și sârbi vor veni în corpore în București spre finele lunii August ca să viziteze Expoziția.

Este probabil că li-se vor atașa și numeroși deputați români, boemi și germani din Reichsrathul vienez.

Mercurea viitoare se va face inaugurarea Labirintului.

La inaugurare sunt invitați toți funcționarii comisariatului și toți domni ziaristi. Publicul nu va fi admis în ziua aceasta.

Inaugurarea oficială a secțiunii turcești s'a fixat de către comisariatul general la 6 August apropiat. La inaugurare au fost invitate toate notabilitățile din Dobrogea.

Cetim în »Unirea« din Blaj:

Excursia aranjată de noi pentru vizitarea expoziției române, pleacă din Blaj, Duminecă noaptea la 19 August n. c., întâlnirea va fi la Brașov. Plecarea din Brașov Luni dimineața în 20 c.

Taxa de călătorie e 35 cor. pentru care excursioniștii, primesc bilet de clasa III dela Predeal—București și înapoi, cuartir și cost pe 3 zile, vizitarea gratuită a expoziției și arenelor romane.

Insinuări se primesc până la 15 August n., trimițând taxa.

Situația în Rusia.

Isbucnirea grevei generale, cea mai puternică armă modernă a mișcărilor revoluționare, după telegramele sosite din Petersburg e deja fapt împlinit. În urma acesteia capitala Rusiei și atotputernicul ei domnitor ajunge în o stare foarte critică, căci nimeni nu e profetul, care se poată spune, că oare armata concentrată în capitală rămâne-va credincioasă mai marelui ei, sau în timp de nevoi alăturase-va greviștilor.

HACKENDRE

architect, cu dipolmă
și măestru zidar.

Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4.

Și e foarte caracteristic în această luptă dintre întunec și lumină, că țarul în loc să învețe din trecut ceva folositor și mântuitor pentru poporul său nutrește tot mai tare convingerea, că numai așa va putea duce lupta cu biruință pentru restabilirea păcii, dacă nu va face nici o concesiune. El e în presupunerea, că a dat mai mult decât trebuie și de aici nemulțumirea, de aici nerecunoștința. Țarul e din cale afară îndurerat, zgomotul revoluțiunii îl înspăimântă și plânge mult și rele presimțiri are. Cu toate acestea el se străduiește să-și redobândească liniștea și buna dispoziție.

Până acum sunt în grevă peste șase sute de mii de muncitori numai în Petersburg. Comunicațiunea pe căile ferate în multe părți a încetat. Muncitorii din Setroveck au rupt șinele trenurilor. S'a inscenat bătăe între ei și poliție și sfârșitul a fost că au omorât șase jandarmi.

După informațiile ce le primește ziarul »Tribuna« se crede, că e aproape timpul, când întreaga miliție se va alătura către poporul resculat.

Armata maritimă încă simpatisează cu revoluționarii.

Revoluționarii au pus mâna până acum pe șapte fortărețe: În Kronstadt e război civil în toată puterea cuvântului.

Incercările de împăciuire ale lui Stolypin sunt zadarnice el n'a putut să ajungă la conțelegere cu politicianii de frunte deoarece acestia cer garanță deplină dela casa domnitoare, despre libertatea deplină a presei și despre eliberarea din pușcărie a celor pedepsiți pentru acțiune politică. Țarul însă nu se învoiește.

Din lupta dintre domnitor și masa poporului, sfârșitul nu poate fi decât prăbușirea întunecului și răsărirea razelor bine-lui mântuitor.

Din străinătate.

Berlin, 21 Iulie. Se telegrafiază din Petersburg că din cauza desordinelor ce se produc în porturile mării Baltice, domnește la Peterhof o mare consternație.

Se zice că țarul vrea să plece cât mai curând dela Peterhof la Zarskoje-Selo.

Cuartierul Vasile Ostrov, situat pe o insulă lungă a Nevei, a fost distrus de insurgenți.

D'alungul cheiului sunt postate mari detașamente de infanterie și artilerie.

E temere de sosirea vaselor de război răzvrătite.

Situația la Petersburg e disperată.

Se zice că Peterhoful e înconjurat de răzvrățiți cari au așezat tunuri asupra orașului și a castelului.

Se zvonește că țarul și familia lui au fugit.

Zvonul după care Poarta ar fi autorizat de Metropoliții Greci din Grebena și Monastir să se înapoieze la scaunele lor, a fost desmintit în mod oficial.

Se știe că acești doi Mitropoliți au pa-

tronat formarea bandelor grecești cari comit asasinat contra Românilor din Macedonia.

După o telegramă din Londra, chestiunea bandelor grecești din Macedonia au fost adusă eri, din nou, în fața Camerei Comunelor.

Ministrul afacerilor streine al Angliei, dl Grey, a declarat că situațiunea în Macedonia este gravă din cauza bandelor grecești, astfel că reformele financiare introduse în Macedonia, amenință să fie zădărnice.

După o telegramă din Monastir tribunalul extraordinar a condamnat pe asasinul dlui Gica, directorul școalelor românești dela Vlaho-Clisura, la 15 ani închisoare și pe complicitii sei la 5 ani.

Ziarul »Politische Correspondenz« află că conflictul dintre patriarhatul ecumenic și aromâni s'a înăsprit din cauza procedurii prelaților greci în Macedonia.

În cercurile românești se zvonește că între aromâni câștigă din ce în ce mai mult teren ideea despărțirii complete de patriarhat în caz când pretențiunile aromânilor nu vor fi satisfăcute.

O nouă operă a lui Tolstoi. Tolstoi a sfârșit o nouă operă intitulată »Umanul Divin«. Eroii acestui nou roman sunt revoluționarii ruși din anii 1880—1890 aparținând partidelor socialiştilor democrați și revoluționarilor agrari, precum și diferitelor secte religioase, atât de numeroase în Rusia.

Se telegrafează din Roma:

Marele ziar de aici »Viitorul Italiei«, publică un articol despre conflictul greco-român, demonstrând că România are dreptate.

Numitul organ spune că în Macedonia Români sunt mai numeroși decât Grecii și în acest conflict Grecia are totul de pierdut.

În ședința de Joi a Camerei comunelor ministrul de externe al Angliei. Grey, a spus că situația în Macedonia este gravă din cauza bandelor grecești și bulgărești. Reformele financiare introduse în Macedonia amenință a se zădărnici.

Din Basarabia.

Tânărul partid național român din Chișinău (Basarabia) a hotărât înființarea unui institut tipografic în localitate, în care să se tipărească cărți școlare, și toate cărțile bisericești în românește și cu caractere latine.

Conștiința națională!

De Isidor Ieșan.

Un individ, o familie, o societate, un popor a avut atâta existență cât fundamentele ce-i erau impuse de împrejurările de existență sa individuală mai ales, cât rostul ce trebuia să joace în familie în societate, în mijlocul națiunii chiar, au fost clar și strict precizate în judecata sa, în felul de a se conduce pe sine în viața sa.

La Romani organizația politică, juridică și administrativă era așa de puternică și atât de bine organizată, încât Românul nu numai că nu avea voie de a vorbi în public o limbă străină, ci nu-și permitea nici în casa sa proprie să vorbească în altă limbă. Așa era pe timpul regilor

și în timpul Republicei, adevărat într'un interval de timp de aproape opt sute de ani, epoca cea mai frumoasă, în care s'a dezvoltat spiritul roman și instituțiile sale; în care și-au cucerit popoarele străine; în care s'a cimentat amestecul atâtor națiuni, cari toate au adoptat limba latină ca limba de salon și de familie. Adevărat este, că *tabinismul*, și cu deosebire Grecii își făceau intrarea lor în cetatea română, chiar înainte de cucerirea Greciei, prin comerț și prin cultură; dar lucrul s'a întâmplat de tot altfel. Romanii au știut să naționalizeze pe toți străinii. Și ce credem noi, că ei erau număroși? De fel! O mână de oameni și nimic mai mult, dar acei oameni aveau o tărie de voință, aveau un ideal, o energie, aveau o puternică conștiință de sine, o puternică *conștiință națională*, care a fost de natură să civilizeze sute de mii de ființe, de oarde barbare din centrul Asiei. Așa că putem, cu tot dreptul susținea, că astăzi cultura, civilizațiunea europeană și cea americană, ba mai mult întreaga civilizație se datorește numai Romanilor. Dreptul roman este astăzi tot așa de cuprinzător și de estensiv precum este religiunea creștină; de aceea a fost adoptat de toate popoarele.

Dreptul roman privește pe om, și fixează regulile de purtare pentru ori ce persoană, căreia îi place să trăiască în cutare sau cutare țară, *«fii ca mine, dacă vrei să trăiești la un loc cu mine»*. Aceasta este esența dreptului roman.

Noi Românii, cari suntem plântați aicea de aproape 2000 de ani, posedăm și limba și obiceiurile romane. Și în mijlocul nostru s'au încuibat multe și multe popoare străine, antagoniste, toate deosebite de rasa noastră; avem încă același drept, se zicem aceleași cuvinte față de fiecare străin, față de fiecare *venetic* ce se așează în mijlocul nostru, *«fii ca mine dacă vrei să trăiești la un loc cu mine pe pământul meu în mijlocul poporului meu»*, și să nu-l lăsăm, ca să ne zugrume el, ca să ne exploateze, ca să crească peste capul nostru, ca să ne înădușească și să ne răpească viața.

Poporul roman a fost un popor cuceritor. În timpul când conștiința națională a fost vie în el, el a putut exista, a putut duce până 'n adâncurile orientului numele său, faima și gloria sa. Însă tocmai acumulare de teritor, de diferite națiuni, de diferite culte, de datini, uzuri și obiceiuri, de averi de spirit străin și chiar antagonist, străin de firea poporului roman; mai ales din secolul al III-lea după Hristos incoace dela începutul invaziunilor barbare¹⁾ au fost putem zice cauza, că conștiința de unitate și de superioritate a căzut mereu, că idealul său a tot perit, și cu peirea lui, s'a furișat pe nesimțite în corpul cel atât de puternic, atât de robust, un venin aspru contagios, ce descompune repede un organism viețuitor »*cosmopolitismul*«; un venin ce a nimicit pretutindeni pe acolo pe unde a sosit el, inspirația unității naționale, puterea conștiinței de sine, trănicia etnică, în scurt zis, toată *conștiința națională*. Roma devenise acum un oraș *international*, un oraș al tuturor și nu al Romanilor. Un adevăr prea învederat, ce-l aflăm mai ales astăzi constatat pretutindene acolo unde cosmopolitismul introdus de străinism au fost primit, cultivat și adus în floare. Căci numai *străinismul* cu care a venit Roma neconținut în contact prin cuceririle sale extraordinare, toleranța sa prea mare față de străini, adoptarea obiceiurilor, a deprinderilor străine, dar mai ales adoptarea și cultivarea *cultelor religioase* ale diferitelor popoare cucerite, a făcut, ca această conștiință să se întunece, se decadă și cu decadența ei să decadă și puterea de expansiune cea atât de puternică de odinioară, care a făcut, ca din un popor firm viguros, puternic, nobil, și plin de caractere mari, din un popor de eroi ce a fost odată, se nu mai existe nimic, ci doară numai amintirea lui.

(Va urma.)

¹⁾ Vezi Geschichte des romanischen Volkes de N. Iorga 1901 Gotha fom. I. etc.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mână ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

Numărul Telefonului 69.

În Aiud premiat cu premiul mare de aur. Titlu în caz urgent: KALMAR-rostagyár.

Numărul Telefonului 69

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 August 1906.

— **Intâlnirea domnitorilor.** Din Frankfurt se vestește, că regele Eduard al Angliei va avea întâlnire în 15 August cu regele Germaniei, în Kronberg, unde va fi oaspele prințului Carol Friderich.

— **Liturgie românească în Carlsbad.** La St. proroc Ilie s'a celebrat liturgie românească în biserica rusească din Carlsbad. Preotul rusesc, Nicolau Ryschkow a dat anume voe părintelui archimandrit Stanrofor Ghideon, G. Balmoș pristoitul sf. mănăstiri din Suceava să liturgisească românește; iar răspunsurile la ectenie le-a dat corul rusesc tot românește.

Biserica s'a fost umplut de români. Dela noi au fost prezenți: Il. Sa dl D. I. Gall, d-na Ranta-Buticescu, d-na și d-șoara Raț, d-na Laurențiu Papp, d-na Filip. Preoții: P. C. Sa Myron Calinescu, archimandrit de scaun din Cernăuți, archim. Gh. G. Balmoș din Suceava, protosincol R. Ciorogar din Arad, protopopul Marin Popoviciu din Bocșamontană, părintele Păușan Vasiova și părintele preot militar Cioban. După serviciul divin și-au făcut toți reverința la casa preotului Ryschkow unde li-s'au servit după obicei rusesc ciau. — Astăzi a sosit la Carlsbad și P. S. Episcop N. Popea. Multă lume românească.

— **Hymen.** D-șoara Aurora Balta, fiica preotului Ioan Balta din Beregsău, s'a fidațat cu dl dr. Cornel David, medic în Orăștie. Felicitările noastre sincere!

— **Despărțământul VIII Deva al »Asociațiunii« la Biscaria.** Adunarea generală a despărțământului VIII Deva se va țineă Duminecă la 12 August st. n. a. c. în comuna Biscaria cu următorul program: 1. Primirea oaspeților la gara Simeria (Piski) la 12 August st. n. la orele 6 și jum. dim. 2. Primirea comitetului despărțământului în comuna Biscaria. 3. Serviciul divin la orele 8 a. m. 4. La orele 9 a. m. ședința adunării generale în biserica din localitate. 5. După terminarea ședinței prelegere cu skioptikonul. 6. Vizitarea expoziției de manufacturi țerenești. 7. Masă comună.

I. P. TOUSSAINT :

Mântuește-ți sufletul.

Tradusă în românește de Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj.

Faptul îmbucurător, că s'a introdus și la noi, la Români așa numitele »Misssiuni pentru popor«, sau deprinderi sufletești pentru clasa mireană și cu deosebire pentru poporul țaran, unde de un timp încoaci par'că prind rădăcini idei contrare vieții de creștin, — zic, acest fapt a fost întâmpinat cu aprecieri dintre cele mai favorabile. S'a accentuat despre ele — chiar și în coloanele acestui ziar — că sunt acele acte, cari nu înving lumea cu puterea armelor de oțel pe câmpul său — geros de luptă, nu udă pământul cu sângele, ce înroșește ci-l udă cu lacrimile penitenților. Arhieriei nostri, fără deosebire de confesiune, au aprobat introducerea lor la noi, ca a unor acte, cari au menirea să regenereze viața morală-religioasă a poporului. Insuși metropolitul dela Sibiu a îndemnat preoțimea sa, ca să le introducă. Puținii însă, care studiaseră chestiunea în mod temeinic, nu puteau să ajungă în toate părțile, unde se încercară cei cari ascultă mai bine de glasul conștiinței lor și al Arhieriei lor, să îndeplinească cu credincioșii aceste acte de pietate. Nu e mirare deci, că în multe locuri nu s'a obținut rezultatul la care cugetau înainte. Și apoi neobținerea rezultatului dorit din motivul, pe care nu-l vedem bine, a avut ca urmare răcirea, încâtva, a zelului. Și astfel ca multe alte lucruri

Oaspeții sunt rugați a se îngriji înșiși deale mâncării, deoarece în comună nu se află ospătarie acomodată.

NB. Oaspeții pot să sosească atât de cătră Orăștie, cât și de cătră Hațeg, Hunedoara și Deva cu trenurile de dimineața și se pot reîntoarce cu trenurile de seara. *Comitetul arangiator.*

— **Turneu artistic.** Dl Z. Bărsan a dat Duminecă o serată teatrală în Deva.

— **La arme.** Rezerviștii, cari au fost eliberați în Maiu, în urma unei ordinațiuni a ministrului comun sunt chemați de nou la arme pe ziua de August.

— **Petițiile pentru primire la institutul teologic-pedagogic român ortodox pe anul școlar 1906 7,** au să fie înainte la adresa conzistorului gr.-or. român din Arad până în 1/14 August.

† **Dr. Sebastian P. Radu.** În 29 Iulie st. n. a avut loc în M.-Uioara înmormântarea protopopului unit Dr. Sebastian Radu, în etate de 54 ani, abia după 8 ani de conducerea districtului protopopesic gr.-cat. dl Murăș-Uioara. Districtul perde pe conducătorul înțelept; Românii în general pe bărbatul lucrător și fără multe pretenții și mai pe sus nu doritor de fală deșartă, și pe Românul înflăcărat; familia pe părintele iubitor și iubit, care a fost spriginul alor 5 fii minoreni. La dorința defunctului a servit un singur preot. M. On. Ștefan Roșian prof. de teologie în Blaj, care a ținut și cuvântul funebru. Străinii, respective cei dela Salinele Uioarei, au dat și ei onoarea cuvenită fostului lor conlocuitor prin acea că s'au prezentat în corpore, și musica lor a cântat unele cântări funebreale, dela biserica până în cimitir, în decursul, când convoiul înaintă trist. Ar fi multe de scris despre vrednicul român Dr. S. Radu, dar dacă totuși nu scriu e ca să împlinesc o dorință a sa: să nu se facă multă vorbă, și multă pompă cu moartea sa. Odihnește în pace suflet blând. *Un preot.*

— **Foc pe mare.** În sinul Mexico, în apropiere de țărmurii Texasei se vede foc puternic. Apa conține mult pretoliu. Nime însă nu știe cum s'a iscat focul. În timp de noapte toată marea e luminată în mari depărtări.

— **Coleră.** În Madrid s'au ivit multe semne de coleră, cei înbolnăviți au murit. Cercetările bacteriologice sunt în curgere.

— **Tifus.** În orașul nostru, sunt câte-va casuri de tifus. De aceasta boală zace și fiul d-lui adv. Petru Truția, George student în drept, căruia îi dorim deplină însănătoșare.

bune la noi era să rămână lucru început, dar terminat. Motivul a fost, că ne lipsia un anumit îndreptar, ne lipsia mai mult, ne lipsiau predicile acomodate pentru astfel de misiuni. Atunci clericii seminarului din Blaj s'au hotărât să umple acest gol, prin edarea în românește predicilor atât de instructive ale părintelui I. P. Toussaint, preot misionar în Svițera, Italia, și Germania. Cuvântul trup s'a făcut, și la sfârșitul lunii trecute (Iunie) pun la dispoziția clerului românesc o carte, a cărei însemnătate — anticipez — noi încă nu suntem în stare s'o apreciem în de ajuns.

Idei înalte, sublime într'o limbă ușoară, curgătoare, și insuflată de o deosebită dragoste, cecece în oratorie peste tot, și în special în oratoria biserică e o notă esențială, prin ce atragi atențiunea ascultătorilor spre învățăturile propuse. E dragostea față de obiectul tractat, ce se vede din temeinicia, cu cari sunt tractate; și dragostea față de ascultători, care se vede cât să poate de bine din modul espunerii. Căci din toate cuvintele oratorului, — fie aceea, că-i mustră pentru vre-un păcat, fie că-i îndeamnă prin ele la o viață curată, fie, că demustră vre-un adevăr de credință — sunt însoțite de dragostea părințească, ce trebuie să-l orneze pe un părinte sufletesc; de convingerea internă, care dă viață celor rostite de pe amvon. Cu toate că aceste predici sunt lucrate pentru un popor mai înaintat în cultură, pentru un popor străin de ținuturile noastre, și astfel am crede, că nu e bătuit de aceleași rele ca și al nostru, ori cel puțin nu în așa măsură, cu toate acestea, zic, ele sunt foarte potrivite și pentru poporul nostru.

Din tot volumul de aproape 600 pag., autorul I. P. T. apare ca om practic. Mănecând, nu din

— **Școlastice.** Primim următoarele șire: On. Redacțiune! Ca răspuns la multele întrebări rog a publica în proximal număr următoarele: *Abcdarul* scris pe baza metodei sunetelor vii se poate procura cu 40 fil. es. iar Instrucțiunea metodică cu 80 fileri, dela tipografia »Diecesană« în Arad Battyányi u. 2 sz. *Tabelele de cetire* după acel metod se capătă numai la subscrisul cu 5 cor. garnitura plus 72 fileri porto. Tot la Arad se capătă și *Cursul practic de limba maghiară* cu 60 fileri es. Acesta este unicul curs care cuprinde și elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. *Comloșul-mare*, 21 Iulie 1906. Cu stimă: I. Vuia.

— **Banchet scump.** Baronul Rio Branco, ministrul estern al Brasilei a dat în onoarea lui Elishu Root ministrul de miliție a statelor unite, un banchet ce-a constat patru sute de mii de coroane.

— **Răsbunare.** Din Cetinye se vestește, că în apropierea Sievica o bandă de Turci a omorât mai mulți învățăcei. Părintele unui învățăcel a trecut pe hotare turcești, unde s'a întâlnit cu medicul militar, turcul Peraue și pe acesta l'a omorât, în ăst mod răsbunându-se pentru moartea fiului său.

— **Caniculă.** În capitală căldurile de trei zile sunt tropicale. Pe străzi nu-i nici o viață. Căldura e de 37 de grade.

— **Omul enigmă.** În a sa »Filozofie longavitații« dl Jean Finot a scris istoria automatelor dela androidul lui Albert-cel-Mare până la jucătorul în șach al baronului Kempelen. Nici unul din aceste ființe artificiale n'a egalat însă pe »Omul-enigmă«, construit de Friedrich Ireland și expus în momentul acesta la circul Busch în Berlin. Acest personaj, zice »Le Revue«, marea revistă franceză, umblă, pedalează ca cel mai deprins biciclist și-și scrie numele pe o tablă neagră cu îndemnarea unui caligrafiist.

El are o înălțime de 1 m. 85 cm., trage 90 de klgr. la cântar și se alcătuește din 365 de bucăți mecanice. El are picioarele de pământ copt (terro cotta) pulpele de oțel și de lemn, brațele de oțel și de bronz.

În interiorul corpului său funcționează șapte motori, acționați unii prin niște rezorturi de metal, alții prin electricitatea furnizată prin 14 acumulatori. Unul din motori împinge piciorul drept înainte și corpul să pleacă spre stânga. Un rezort pune apoi în contact pe ceialalți motori cari intră în acțiune cu o rigoroasă precizie și-și distribuiesc forțele între celelalte mădulare ale automatului încât echilibrul totdeauna este menținut. În acelaș fel se realizează prin mijloace și mai complicate mișcările celelalte ale omului-enigmă, când îl pune să scrie, să fumeze, să joace cărți

sferile cele mai înalte, ci dela viața de toate zilele, pe care o redă în colorile cele mai vii, ne duce până la stările cele mai emoționante. Citate fie din s. Scriptură, fie din ss. Părinți — nu sunt multe; unde sunt aduse însă sunt potrivite, așa cât îți face impresia, că nu puteau să lipsească de acolo.

Acestea sunt tot atâtea note, cari caracterizează cartea de care ne ocupăm.

Și acum, ca să amintesc ceva și despre genul predicilor, acela cu escepția alor câteva predici — e moral.

Și celea dogmatice însă sunt tractate cu atâta temeinicie, ca și cele de cuprins moral.

Drept dovadă despre valoarea acestor predici, ne poate servi și aceea, că în scurt timp a ajuns mai multe edițiuni. Eu d. e. cunosc în nemțește ediția a IV-a și cred că și societatea »Inocențiu M. Clain« de aceasta s'a folosit la traducere.

Traducerea e vrednică de originalul germân. Din toată cartea se vede nisuița traducătorilor, de a reda predicile cât se poate de fidel, și într'o limbă cât se poate de poporală. În multe locuri această nizuință pare a trece uneori chiar în esces. S'a dovedit soc. »In. M. Clain«, ca o societate a cărei membrii cunosc limba poporului nostru, și cunosc limba noastră literară, a cărei direcție e să fie cât se poate de poporală. S'a dovedit soc. »Inoc. M. Clain« ca prima societate a tinerimei studioase, prima între societățile clericilor, a cărei membrii știu să se manifeste ca bărbați, cari vor și purtă steagul luptei, cari știu și vreau să muncească.

Chiar de aceea în nizuința sa nobilă de a eda în românește autori celebri, această societate trebuie să o sprijinim, trebuie să-i apreciem după

etc. Capul de operă al automatizmului însă, se pare că este manopera suprinzătoare pe care omul-enigmă o face cu bicicleta sa; nici una din finețele acestui sport anevoios nu-i ascunsă acestei păpuși minunate.

— **Cel cu jumătate de picior.** În Paris s'a întâmplat că piciorul de lemn al unui cerșitor, ce avea numai jumătate de picior, i-s'a acățat în grătarul unui canal. Cerșitorul voia să-și scoată piciorul, dar în preamarea lui năzuință, piciorul de lemn i-s'a rupt în două. Nenorocitul om a căzut la pământ, pe când spre marea sa mirare, mulțimea ce-l încunjura, băgă de seamă că iaca au eșit o grămadă de bani de aur și argint din piciorul rupt al cerșitorului. Cerșitorul își folosise adică piciorul de lemn, gol pe dinlăuntru, ca pîcsă de bani. Când a băgat și el de seamă că ce s'a întâmplat, s'a sculat iute, și-a adunat banii, a luat o trăsura și a plecat acasă...

— **Petrecerea din M. Uioara.** Petrecerea anunțată pe 29 Iulie st. n. în Murăș-Uioara s'a ținut. A reușit foarte bine. Atât succesul material cât și cel moral cu deosebire a fost bun. Ba pot zice, că succesul moral a fost dintre cele mai frumoase. Un public ales, a știut să se impună conlocuitorilor unguri, cari ostentativ își aleseră ziua și locul pentru un concert la hotelul «Aerial», care a fost luat pe ziua de 29/VII de Români. Din cauza aceasta nici noi n'am putut fi serviți de hotelier după cerință, cum se cuvine; căci nu se pot servi deodată două feluri de oaspeți. Altcum și străinii, de cari amintesc mai sus n'au dat scandal, ei și-au avut numai curtea hotelului. Petrecerea noastră — repet — a succedat se poate de bine. Dovadă e și aceea, că abia la 5 ore dim. s'a împrăștiat publicul la ale sale. Meritul acestui succes revine în partea sa cea mai mare vrednicului comitet aranjator în frunte cu candidatul de prof. dl Traian German, care a știut să întocmească toate pentru bunareușită. Venitul neto e al bisericii unite din Turdașul român.

Participantul.

— **Cu balonul la polul nordic.** La același punct al insulelor Spitzberga, de unde înainte cu nouă ani au plecat îndrăznețul *Andrée* și demnii lui soți: *Strindberg* și *Fraenkel* într'un balon primitiv spre a explora polul nordic, în același loc acum vântul arctic flutură flamura cu stelele a statelor unite americane. Aici își pregătește savantul *Wellman* balonul său cu cârmă pentru călătoria arctică și monstrul aerian va putea în curând pleca la drumul său primejdios și necunoscut.

Dacă citim descrierea amănunțită a acestei întreprinderi romantice, am putea crede că avem

vrednicie munca obositoare. Lucrările de până acum ale acestei societăți ne dau chezașia, că știu ce să aleagă și să publice în românește. «Pregătire la moarte» de S. Alfonso de Liguori, «Tragedia Calvarului», de francezul H. Bollo, etc. sunt tot atâtea opuri, cari ne chezașuesc despre gustul în alegerea opurilor, ce vrem să ede, și sunt tot odată și un apel, un îndemn către preoțimea noastră, ca să o sprijinească.

Suntem de altă parte convinși, că această societate nu are în vedere câștigul material deoarece cu preturi minimale, cum e și al cărții acesteia — 4 cor. 50 bani — nu poate avea un câștig material, mai ales, că și execuția tipografică a cerut să fie fină etc. Ea vrea să pună în mână clerului românesc opuri valoroase, vreau să scoată multe opuri străine din casele preoțimei noastre, vreau să ne dea opere bune într'o limbă românească bună.

Acestea sunt tot atâtea motive, cari cer recunoștința noastră, și acestea sunt motivele, cari m'au înduplecat ca după puțină să apreciez cartea acum edată de societatea «Inocențiu M. Clein» a teologilor din Blaj, și c'o cale să mă estind și asupra activității de mai înainte a acestei societăți.

V. L. P.

în mână un roman a lui Jules Verne. Însă luând în considerare planul făcut cu multă chibzuință, prelucrat amănunțit în cele mai mici detalii și pentru orice eventualități, avem impresia ca și când ar fi vorba de cel mai elementar și simplu lucru, ca și când toate s'ar înțelege de sine; sfârșitul tragic a lui *Andrée* ne arată însă, ce riscată e o astfel de întreprindere și lupta cu puterea elementară a naturii e pe viață și pe moarte. Nici *Icarus* din mitologia greacă nu ar fi putut fi mai îndrăzneț, razele soarelui arctic nu i-ar fi topit ceara, care legă penele aripelor lui.

Balonul lui *Wellman* e construit cu cea mai mare acurateță și temeinicie, luând în vedere cele mai diverse eventualități. Până când baloanele cu cârmă de până acum au fost astfel construite, ca să poată parcurge cu mare ușureală distanțe mai mici, până atunci balonul «*America*» a lui *Wellman* va avea o ușureală mijlocie, va putea însă parcurge distanțe mari. Balonul va avea, cu aranjamentul și mașinăriile de pe el, o greutate de patru tone, dar puterea levatoare va fi cu mult mai mare decât greutatea balonului: balonul va putea suporta greutatea a celor cinci călători, va duce o mare cantitate de proviant și o mulțime de instrumente științifice și mașinării de tot felul, trebuincioase în decursul călătoriei. Dar balonul va putea purta chiar încă pe de cinci ori atâta cât trag acestea toate. Nacela construită din lemn și oțel are o lungime de 17 metri și o lățime de 3 metri; tocmai la mijlocul nacelui va fi construită o cabină împletită din nuiele de salcie, care va avea o înălțime de 2 și o lungime de 4 metri. Aceasta va servi de dormitor, bucătărie și magazin, — deodată.

Motorul dela partea dinainte a balonului are o putere de 55 de cai și rezortul (aripile motorului) se va întoarce de 280 de ori pe minută; motorul din partea dinapoi va face 350 de întorsături pe minută și va fi pus în mișcare de un motor de o putere de 25 cai. Cantitatea de benzină va fi suficientă pentru o distanță de 2900 kilometri, deși drumul până la polul nordic nu e mai mare de 1200 kilometri.

Dintre cei 5 călători, cari iau parte la expoziție, trei vor fi totdeauna ocupați: unul la cârma balonului, altul la motoare, iar al treilea la barca mică spânzurată sub nacelă. Acesta din urmă va avea misiunea de a ține balonul încontinuu într'o înălțime de 150 metri deasupra mării, căci balonul nu-i permis a se ridica mai sus de 200 metri. După planul călătoriei fiecare participant nu va putea dormi zilnic mai mult de 4—5 ore. Însoțitorii lui *Wellman* sunt: maiorul *Hersey*, ca reprezentantul guvernului Statelor-Unite și societății geografice din Washington; G. *Hervicu*, aeronat francez, *Smith*, specialist în manipularea telegrafului fără sârmă și *Colardeau*, francez, care va manipula motoarele.

Maiorul *Hersey* și *Smith* au plecat deja la începutul lunii Iulie împreună cu 15 lucrători din Norvegia spre Spitzberga pe «*Frithjof*», vestitul vapor a lui *Nansen*. Îndată ce au ajuns la țintă au început construirea stațiunii de expediție. Au zidit adică acolo case de locuit, magazii și o magazie lungă de 60 metri, înaltă de 24 și lată de 27 metri, pentru a umplea într'ansa balonul. Spre a umplea balonul «*Frithjof*» a mai dus cu sine 60 tone aschii de fier și 100 tone acid sulfuric. Lucrările acestea sunt conduse de inginerul *Liwentaal*, care stă în legătură cu marina engleză și care a primit din partea oficiului de amiralitate al Angliei concediu special spre acest scop. Vaporul «*Frithjof*» s'a întors la Tronzoe, de unde a transportat la stațiunea expediției balonul și membrii ceilalți ai expediției. Aceștia au sosit împreună cu doi mașiniști ai ai fabricii *Godard*, cari vor umplea balonul, în zilele trecute la fața locului.

Pe timpul când scriem acest articol, toți membrii expediției sunt la locul de plecare și lucrarea pentru terminarea balonului urmează cu multă asiduitate. Va mai trebui făcute câteva

probe și dacă vor reuși și acestea, atunci expediția se va începe în primele zile a lui August, fiind acest timp mai prielnic pentru plecarea expediției. În August adică e temperatura aproximativ tot zero, iar searele e tot deasupra orizontului. Acest timp va trebui la tot cazul folosit pentru plecare, căci deja cu 15 zile după acest termen expediția nu va putea uză de împrejurările acestea avantajoase, astfel că plecarea ar trebui amânată pe anul viitor.

Distanța dela Spitzberga la polul nordic e cam 1200 kilometri; între împrejurări prielnice, având balonul o viteză medie de 20 kilometri pe oră, acest drum va putea fi făcut tur și retur în 4—5 zile.

Wellman speră a rămânea cu ajutorul telegrafului fără sârmă în legătură cu lumea și astfel el va da în cel mai scurt timp posibil lumii spre știre victoria științifică al stindardului Statelor-Unite.

La caz dacă s'ar ivi vânturi contrare, expediția nu se va întoarce la insulele Spitzberga, ci lăsându-se în voia vânturilor vor ancora sau pe câmpiile de zăpadă din Grönlanda, sau undeva în Siberia de nord. Iar dacă balonul ar suferi stricăciuni ireparabile, expediția se va întoarce pe două săni cu motor, având fiecare o forță de șase cai. Saniile cu motor sunt construite după modelul moto-cicletei; sunt, cu toată mașinăria, de o greutate de numai 100 kgr., așa că va fi posibil a le transporta și în mână acolo, unde ghița nu va fi bună pentru lunecat cu săniile. Afară de aceasta stă la dispoziția expediției și o barcă ușoară din oțel, pentru a trece strâmtoari de mare, etc. Proviantul, care are o greutate de 400 kgr. va fi de ajuns pentru trei săptămâni și jumătate.

Wellman și-a pregătit planul luând în vedere toate împrejurările, cari pot să îngreuneze expediția. El speră însă că va putea folosi forța vânturilor cât se poate de favorabil. E foarte verosimil că vânturile vor influența favorabil călătoria spre pol, dar vor fi contrare direcției de întoarcere, ceea ce va pricinui în cel mai rău caz o întârziere de 15 zile. Natural că balonul va putea, mulțumită construcției sale splendide și forței motoarelor, lupta cu succes și contra vânturilor nefavorabile; dacă însă puterea vântului ar deveni distrugătoare, *Wellman* are de gând să ancoreze pe uscat, pe câmpurile de zăpadă. Ancora are o greutate de 200 kilogr. și poate reține balonul și contra unui vânt de o ușureală de 20 kilom.; pe lângă vânt mai tare și decât acesta poate totuși să modereze ușureala balonului. Ancora nu se va înfinge în gheață, ci va aluneca numai pe ea, căci altfel vântul mai puternic ar putea produce în pânza balonului rupturi sau alte stricăciuni ireparabile.

Ridicarea sau coborârea balonului, care provine din estenziunea sau contracțiunea gazului din balon, va fi regulată automatice prin o funie, care va ține echilibrul. *Wellman* e de credință că *Andrée* a perit din cauză că pe suprafața balonului s'a adunat zăpadă multă, care apoi în înțelesul strict al cuvântului, a răsturnat balonul. *Wellman* se folosește spre a evita o cădere a balonului cauzată de zăpadă o funie de oțel, cu care netezește suprafața balonului și vasul de metal, în care e benzină și care se poate muta dela un loc la altul supt nacelă, astfel balonul stă mereu în echilibru.

— **Contra «Qidium»-ului** în loc de prav de sulfur, să presărim viile noastre cu hepar sulfuric. Influența e repede, sigură. Un kgr. cu îndrumări costă 64 fil. și se poate căpăta dela *Mayerfi Zoltán*, fabricant de material de stropire, în Kecskemét.

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad*.

— Atragem atențiunea cititorilor noștri asupra anunțului alui *Frankel Jakob* din Seghedin.

Iconostase noi,

precum și renovări după specialitate se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidarul de biserici

Schmidt János,

◀ Budapesta ▶

● IX. Soroksári utca 40. ●
Fondată la anul 1888. ●

PARTEA LITERARĂ.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii.

1906.

(Urmare).

Nu se cere o lucrare așa de dezvoltată ca aceea, de altfel, excelentă, a preotului I. Antonovici din Bârlad despre comuna Bogdana, care are 478+188, adică 666 de pagine de format mare, cu ilustrațiuni etc., dar nici atât de scurtă, cum e de exemplu monografia comunei Priboeni din Muscel de dl Rădulescu-Codin, care nu e decât de 55 de pagini mici.

Materia să fie de cel puțin 100 de pagini octav.

Chestiunile de tratat sunt cele din programul Ministerului de interne din 1903, cu următoarele deslușiri:

1) Istoricul comunei poate să nu fie făcut decât pentru secolul trecut. Dacă însă se leagă fapte istorice vechi ori legende de comuna descrisă, ele se vor relata exact și pe deplin.

2. Să se dea cea mai mare atențiune chestiunilor economice și să se facă o socoteală foarte exactă de ceea-ce câștigă într'un an, din toate în-deletnicirile și din toate prilejurile lor de venit, sau din toate ajutoarele ce primesc, vre-o 2-4 familii de țărani de diferite condițiuni, și de toate cheltuelile, pentru ca să se știe precis care este bugetul unei familii de țaran.

3) Întrebările, în număr de 13, privitoare la conștiința națională și la politică, dela sfârșitul programului din 1903, să nu se trateze în mod oficial convențional, ci să se relateze sincer și din observațiuni proprii adevărul, așa cum este, bun sau rău, căci relațiunile convenționale ne lasă tot în ignoranța totală de mai înainte.

4) Autorii să nu se mai întinză asupra chestiunilor de folklore, căci acestea intră într'ală ordine de idei.

5) Autorii să caute să precizeze cu cifre tot ce descriu, fiindcă numai așa va fi folositor materialul lor. Resursele țăranilor, prețul cât îi costă pământul luat dela arendași, când se ține samă de tot ce au de făcut, de plătit și de dat, greutatea vitelor de muncă care indică puterea lor, Hrana persoanelor — toate acestea și în genere tot ce se poate pune în cifre, să fie dat sub această formă.

6) Să se observe că în programul dela 1903 sînt părți cari nu se aplică ori cărei comune. De ex. la proprietatea funciară, chestiunile 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 sunt privitoare la moșneni sau razeși: ele nu privesc deci comunele unde nu sunt razeși sau moșneni.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1907.

VIII. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1909, prin secțiunea științifică, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre.

Politica agrară a României și înrăurirea ce ea a avut asupra stării economice și sociale a populațiunii rurale. — (Deciz. 10 Martie 1904).

Politica agrară a României, începând dela 1800 până în zilele noastre.

Înrăurirea ce politica agrară de pe vremuri a avut asupra stării morale, sociale și economice a populațiunii rurale.

Autorul, împărțind lucrarea în mai multe epoce, va descrie pentru fiecare, nu numai legislațiunea agrară a fiecărei epoce, dar și reglementarea sa prin ordonanțe sau alte dispozițiuni administrative.

Se va cerceta întru cât unele legi agrare au contribuit la emigrarea populațiunii peste Dunăre și în alte părți.

Înrăurirea legislațiunii agrare asupra populațiunii rurale va fi întemeiată cât mai mult pe documente atât oficiale, cât și particulare.

Va fi bine venită o schițare a legislațiunii agrare a țărilor învecinate cu România.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1908. (Va urma.)

Poșta Redacției.

Curs de moșit. Pentru detaluri să vă adresați la direcțiunea respectivă în Sibiu cu provocare la nrul 7215 pro 1906 al concursului publicat de vice-comite.

Poșta Administrației.

George Garoiu, paroch, Burju. Am primit 10 coroane abonament până la 1 Octombrie 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 5 August.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100-clgr.)	7:34 — 7:35
Secară pe Octombrie	7:63 — 7:64
Orz pe Octombrie	6:17 — 6:18
Cucuruz pe Iulie	6:39 — 6:40
Cucuruz pe 1907	5:20 — 5:21
Grâu pe Aprilie 1907	6:42 — 6:43

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octombrie 1906	7:36 — 7:37
Secară pe Octombrie	7:65 — 7:66
Ovăs pe Octombrie	6:19 — 6:20
Cucuruz pe Iulie	6:43 — 6:44
Cucuruz pe 1907	5:23 — 5:24
Grâu pe Aprilie 1907	6:37 — 6:38

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Atestat. Subscrisul prin aceasta atestez, că Mihail Blaskovits locuitor în Szabadka, măstru sugrav-pictor de biserici, a pictat și aurit biserica rom. cath. din Keszthely, care e un monument de artă, zidită la anul 1386 în stil gotic și restaurată la anul 1896. Ce privește pretenziunile față de artă și stil, a ajuns la așa rezultat, încât comisiunea regnicolară pentru supraveghierea artelor, ca conducătoarea lucrărilor de renovare la susnumita biserică, și-a exprimat deplina ei mulțumire. Iar eminența Sa înaltul Metropolit-Primate ca fiul orașului și binefăcătorul bisericii constatănd deplina armonie în artă și pictură, m'au însărcinat să-l asigur pe dl Blaskovits Mihály despre recunoștința și înaltul patronaj.

Dat Keszthely, 25 Ianuar 1897. Dr. Dunst Ferencz m. p. abate-paroch în Kesthely.

A V I S.

Aduc la cunoștință onoratului public că mi-am strămutat cancelăria în *str. Karolina casa de sub nrul 8* (lângă posta mică).

Bani pe avere nemisătoare mijlocesc foarte eften și repede.

Szücs F. Vilmos.

Reprezentantul institutului de credit funciar, ca mijlocitor de împrumuturi.

Deschidere de cancelarie de

notar public.

Activitatea mea de notar public cu ziua de azi am început-o:

Cancelaria mea: strada Fábían, în casa mea proprie de sub nrul 6, parter.

Ore oficioase: a. m. 1/29—12 ore.
d. p. 1/23—6 »

Substitutul meu

Dr. Szabó István.

Arad, 24 Iunie 1906.

Dr. Múlek Lajos,
notar public regesc.

Cultivarea părului. Cea mai obveniendă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce sufăr de acest morb

în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, dooare-ce mătreața slăbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spirtul de păr PETROLIN”, despre ce prin epistole de recunoștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedecă căderea părului, și ori ce alt morb de cap si în mod avanta-

gios ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricăcioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Drogeria și laboratorul de cosmetică Korani și Wachsmann, Szabadka.

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate capătă și în prăvălia de toalete alui Hegedüs Gyula.

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorp, 30 min. departe de Viena.

Arangiament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electrizare, gimnastică suedă, dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate capătă nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Glöckner József

Spălătorie chiemică și atelier de o o o vâpsit de haine. o o oo

Seghedin, strada Iskola n-rul 27. Timișoara-cetate. str. Hunyadi 6.

Curățește și vopsește tot felul de haine pentru femei, bărbați și copii, oo o o rolete și broderii. o o oo

Comande din provincie se efeptuesc punctual și prompt.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905. 16 Iulie		ACTIV		1906.	
				8 Iulie	15 Iulie
77815795	55162295	Reserva metalică Aur . . .	7235517	102428690	102244517
3645224	22653500	„ Trate Aur . . .	29890000	1867090	1706325
39554624		Argint și diverse monete . . .		56633210	52118273
24176230		Portofoliu Român și Străin . . .		28030902	28934325
11999666		*) Impr. contra ef. publice . . .	7279400	11999924	11999924
15153610		„ „ „ „ In cont curent . . .	21654925	14801390	14801390
2930477		Fonduri publice . . .		2908324	2908324
5699183		Efectele fondului de rezervă . . .		5767518	5767325
576116		„ „ „ „ amortisarea imob. și material . . .		603453	603554
182805		Imobili . . .		35894	189799
84991155		Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .		84619325	84503425
—		Cheltueli de Administrațiune . . .		18567000	13387000
—		Deposite libere . . .		8298095	12029536
56287674		„ „ & provizoriu . . .		24557883	25633796
323012559		Conturi curente . . .		361118698	356827513
		Conturi de valori . . .			
		PASIV			
12000000		Capital . . .	12000000	12000000	12000000
19878642		Fond de rezervă . . .	21373442	21373442	21373442
3016596		Fondul amortisării imobilelor și material . . .	3222588	3222588	3222588
183312690		Bilete de Bancă în circulațiune . . .	219616820	220556580	220556580
1560783		Profituri și pierderi . . .	1646498	1646498	1646498
126373		Dobânzi și beneficii diverse . . .	73025	137980	137980
84991155		Deposite de retras . . .	84619325	84503425	84503425
—		„ „ & provizoriu . . .	18567000	13387000	13387000
18126320		Compturi „curinți” . . .	—	—	—
323012559			361118698	356827513	356827513

Scomptul 5%

*) Dobânda 5%

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine voește se cruțe timpul, cine nu voește se o o fie espus la vre-o boaldă de piele. o o acela se rade

cu „RASOL“

sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de 30 de ori, 2-40 Cor. In provincie 3. Cor. plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregătește și trimite

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vanzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea părului

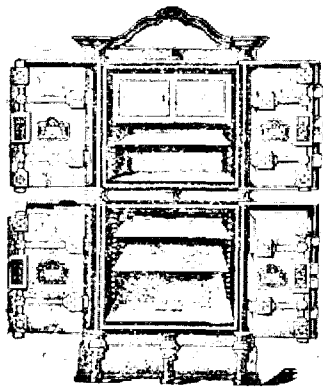
„RASOLIN“-ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borean 2 Cor. în provincie 2-50 Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu mandat postal e mai scump cu 20 fil. Un-o o o o cul pregător o o o o

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

Fabrică de casse de bani și tresore a lui GELLÉRI ÉS SCHULLER
Budapest, VII., Dob-u. 63.

Se fabrică: casse de bani sculite de foc și spargerii, pixe de bani pentru biserici, dulapuri (scrine) pentru biblioteci și păstrarea documentelor, pentru matriculanți, odăi și scrine cu pereți îmbrăcați în oțel.

Mare magazin permanent.

Catalog gratis și franco.

Nu este mai frumos cadou ca Gramophonul lui Tóth József.

Se poate căpăta cu 6 pieze clasice, deja cu 12 fl. 50 cr.

Gramophonul e cea mai minunată invențiune. Să nu se confunde cu mașinările Phonograf de demult și învechite. Gramophonul suplinește teatre și concerte, pentru că prin el putem asculta acasă în familie pe cei mai vestiți artiști și artiște, muzicii militare și tarafe țigănești, ba putem chiar și juca la ele — Asortiment urieș de coruri de dame și bărbați, *cupleturi, monologuri, instrumente de muzică în solo, tambură și plăci duble pentru orchestre militare și tarafe țigănești.* Cel mai ieftin depou de procurat pentru *Gramophone și automata*, și tot felul de *muzicalii și plăci.* Mare magazin de *plăci*, cu cele mai *nouă piese românești.*

Tóth József mare neguțător de Gramophone în **Szeged** Könyök-uteza 3.

Plăci folosite le schimb cu alte noi. — Corespondență în toate limbile. Catalog ilustrat gratis și franco.

Institut regnicolar de pictură și artă industrială.

Depeșă: BLASKOVITS. Intemelată la 1887.

De mai multe ori premiat.
Bători Blaskovits M.
PICTOR BISERICESC
Szabadka, Erdő-sor 66.

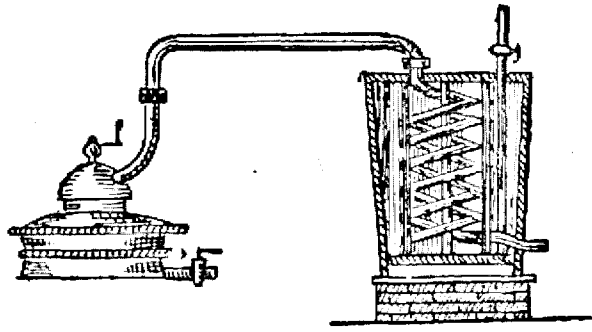
Recomandat din partea Excel. Sale primatului papal și a clerului înalt, din partea Magn. Sale contelui tolnai Festetics Tassilo. Pictorul eparchiei sârbești, recomandat din partea Excel. Sale patriarh. C. Brancovici.

Pictura de biserici după stil, stucco. Aurirea crucilor fără s-heră. Vărnirea bisericilor, ce nu se poate spăla de ploaia. Pictarea iconostasilor în execuție artistică în mod extravagant de ieftin. Bi-crucilor mai sarac cu 25%. Pictare academică.

◆◆◆ Vopsea pentru biserici și turnuri, ce rezistă contra viforului, ploaiei și focului. ◆◆◆
Resistă schimbării vremii. Vopsea svântă păreții umezi, căci nu împiedică evaporarea umezeii. E fără miros și ușor se svântă. E potrivită și la vopsirea pietrei, cărămizii, țilei, cementului, lemnului, fierului, țintii hielei, sticlei, orecum și a decoratiunilor de scenărie. Resistă focului. — Am on-are a adu-e la cunoștința onor. puble și pr. st. preoți, că pentru vopsirea bisericilor și a turnurilor până acum nu s-a găsit vopsea, ce se poate căpăta exclusiv numai la acest institut. Picturile făcute cu această vopsea rezistă câte 100 ani. Specialitate: scheme inventate de mine, cari pe cele uzate până acum, prin construirea practică sunt cu mult mai folositoare. Modele și planuri la dorință se trimit gratuit. Cinez-ei și șepte de a severinț, ce documentează succesul muncii mele în tot atâtea biserici.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt
căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. În totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ce să pot satisface momentan comanda mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai eulant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

**Prăvălie artis-
tică pentru instru-
mente medicale,
optice și bandage.**

Deutsch Mihály

ARAD

Andrássy-tér, Kiss-palota.

Fiecare damă

știe că BORAXUL este de ani îndelungați cel mai perfect leac pentru îngrijirea feței și a mânilor. Pe baza acestor fapte și încercări adevărate mi-a succedat să fac din BORAX

**Crema borax și
Săpunul borax**

ce întrece ori ce cremă apă, unsoare și săpun făcută spre acest scop. — Afară de aceasta despre efectul bun al acestui leac minunat în scurt timp au primit mii și mii de epistoale de mulțumită și recunoștință. După folosirea unui borcan trece ori ce pată de pe față și dă o față curată.

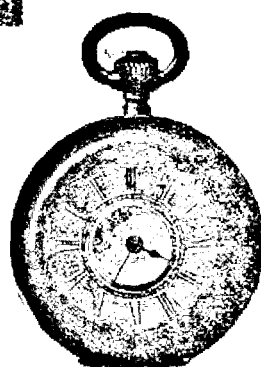
Prețul unui borcan de CREMA BORAX unguerească de toaletă 80 fleri.

Prețul unui bucată de SAPUN BORAX unguerească 80 fleri.

BORAX UNGURESC pentru toaletă se capătă cutia cu 15, 30 și 75 fleri.

Pregătitorul Mondlicht Bernát
farmacist cu diplomă.

Magazin principal „RÁKÓCZY DROGERIA”
BUDAPEST, József-körút 32/a.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după moda **juvaiericale** atât pe bani gata cât și

===== **ÎN RATE** =====

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimit CATALOAGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit.

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.

Cel mai mare galonier de mobile și podoabe femeiești din țară.

**Fabrică de fireturi de mobile, galoane,
crepuri, crețuri, fireturi de perdele
și draperii, ciucuri, tivituri de co-
voare, nasturi de plapomă, rose,
rețele de pat, galoane și ciucuri
pentru care funebre:**

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!

Boltă nouă
a lui
HALPERN MIKSA

(mai înainte la firma Carol Kopetkó iun.)

pentru modă de bărbați și dame, pânzături, Schifon și tot felul de lipscării

Arad, Szabadság-tér 1.

S'a deschis la 1. August.

Plissierătura și guvelirea hainelor cu mașină, se primesc ori în ce lățime.